

zakonika o nepokornosti po koprôlih brati in posebno strašne kazni naglasovati. Ob desetih dopoldan po tem bila je velika parada. Polkovnik s temno nagrbančenim licem jaha skoz vse rede svojega regimenta in nazadnje spregovori tako-le: Zdaj bom zapovedal „présentez! (présentirt)! Tistim, kateri niso za cesarstvo, pa ni treba présenterati! Zdaj zakliče polkovnik s stentorskim glasom „attention!“ (pozor! — habt Acht), potem pa na vse grlo kakor Jupiter tonans zagrmi „présentez!“ Še enkrat jaha okoli regimenta in čez 5 minut imel je republike prvosednik Napoleon ta-le telegram na mizi: „Veličanstvo! ravno v tem trenutku Vas je 56. regiment v svobodni volitvi s strašnim navdušenjem soglasno za cesarja izbral! *Espinasse.*“

Neizmerno se mora pa vsak rodoljub radovati in žilja mu mora hitreje biti, ko vidi, kako nam krasni spol povsod v izgled domoljubja služi. Znano je, da so v Idrii, v Tržiču in v Kranji naše krasne ženske za nas bitko odločile. Kjer so le imele glas, nobena ni doma ostala; vse so prišle; najboljše, sicer dan in noč na hišo privezane gospodinje so na dan volitve vse gospodarstvo na kol obesile in šle dolžnost volitveno spolnit, katero sta rod in dom od njih tirjala. Ker listu našemu še prostora manjka, tû le en sam izgled: Iz Metlike je šlo vse, kar ima glas, od prvega do zadnjega, Ravnikarja volit in med drugimi gospá K., ki je edino še ne staro dete, ktereга sicer nikdar iz oči ne spustí, domá pustila in se čez klance v Novomesto odpeljala. Ko so ji domači prigovarjali, naj ostane domá, ker bo brez nje zmaga gotovo naša, reče: „Tudi jaz se tega nadjam, ali ko bi slučajno g. Ravnikar ravno za en glas premalo dobil, nepopisljivo bi me vest pekla, da bi bila ravno moja nemarnost tega kriva.“

To nam je bolji porok bolje prihodnosti, kajti, ako ni rodoljubnih mater, ne more biti rodoljubnih sinov!

Naši vrli Metličani pa še dandanašnje ne morejo verjeti, da bi bil kdo drug njihov poslanec, nego Ravnikar, pravijo, da sicer bi morala biti strašna zmešnjava. Slava jim!

Tako bi še lahko sto in sto rodoljubnih djanj našega naroda navedel in debele, debele bukve napisal, ako bi bilo tû za to prostora. Sklepam ta članek s tem, da naš narod ves, kar ga je, ob Savi, Soči in Dravi je zlata vreden in neprecenljiv; ogledal sem se sèm ter tje na našem jugu in z mirno vestjo smem reči, da je, kar se izobrazenosti, marljivosti in zdaj tudi politiške zrelosti tiče, prvi med svojimi jugoslovanskimi brati. Sveta naloga njegovih poslancev, ktere si je s takimi žrtvami in s takim trudom zbral, zdaj je, da mu to mesto na slovanskem jugu izvojujejo, katero mu gré po Bogu in po pravici!

Dr. V. Zarnik.

Govor v ljubljanski čitalnici 7. aprila.

Zložil in govoril Ivan Zupan.

Vstala narava vesela,
Pomlad je sipala cvetje:
V srcu budilo se petje,
V srcu ljubezen je bdéla.
Zupan.

Pomlad je vstala, pomlad! — O kako čarobno presunja to imé srce mladenško! Cvetó raznobojne cvetice, cvetè beli zvonček, vijolica višnjeva in sèm ter tje že kaka rdeča roža, in slovenske device vežejo to cvetje v nežne šopke slovanskih barv in zraven jim vrè po srcu tiho šepetanje: Mlada si, veseli se, pomlad je vstala!

Pomlad je vstala! Pod sinje nebo se dviga škrjanec, kmalu bo slavec gnjezdo stavil med veje zelene, pel bo o večernem mraku, ti pa boš pod drevjem sanjaje glavo podpiral tik šumljajočega potoka, večerni duhovi pa ti bodo frfraje krog tebe pravili tiho, tiho: Pomlad je vstala!

Pomlad je vstala! Stal boš vrh hriba, solnce je zatonilo. Kaže se ti krasen prizor, gledaš po senčni dolini, pogledaš više, više na snežnike gorenske, nad njimi plava zor večerni in po nebesu se steza, — gore so bele, zarja rdeča, nebo višnjevo; slovenske barve so tudi take, in ti si Slovenec, in ti si mladeneč in — pomlad je vstala!

Vstala je pomlad domovinska. Nekaj let je že preteklo, kar je pel pesnik Slovincem kakor poje zgodnji škrjanec, pel je Vodnik; pel je prvi slavec, da glasú tako budečega, tako žarnega, tako milega, tako otožnega še nisi slišal, pel nam je slavec, pel Preširen; peli so in pojó še pesniki slovenski, peče so in pojó še pesnice slovenske in strmé nad temi glasovi, vnemase, gorí in plamtí za domovino predrago zarod mladenški in deklíski. Šla sta spavat smrtno spanje Rihar in Mašek, toda živé še drugi skladatelji slovanski in tudi pesmi umrlíh še živé, — idi v cerkev, slovenski sin in hči slovenska, ali idi v čitalnico, idi v mesta ali idi v vasi, idi med Slovence, čul boš med njimi petje slovansko, veselo boš čul in rekel: Slovenski narod poje, slovenski narod živi

Za domovino, sveto domovino!
Al si ga čul čarobni glas,
Kak je zvonél čez hrib in dolino,
Čez mesto, trg, čez vsako vas!

Pomlad je vstala! Pridni kmet slovenski orje in seje, pobožni slovenski ratar upa od neba, da bo klasje plenjalo, da bo setev obrodila.

Orje se že nekaj let ledina slovenskega slovstva, marsiktero zrno mnogoterih véd sé je vgreznilo v zemljo domačo, marsikter sad je dozorel.

Še lepši sad bo zorel, če se ne boš strašil ne truda ne znoja; slovenski um in dlan slovenska naj ne miruje, orji, sej, „gani se vrli ratar!“

„Živi, živi duh slovanski,
Bodi živ na véke!“

Povejte nam, vi možjé, izbrani izmed mnogih, vrli zastopniki národa vrlega, povejte nam: ali ne stoji Gorenc trdno in stalno za dragi dom slovenski, kakor stojé Triglava glave sive? Povejte nam, ali ne bdi vgreznjena v srce Dolenca ljubezen do domovine tako žareča, tako čista kakor vince dolensko? Povejte nam, ali ni ljubezen, ki jo globoko čutijo Notranjci za domovino, ljubezen tako divna, tako čudesna, kakor večno čudo podzemeljskih jám? Povejte nam možje slovenski, ali ni ljubezen, čutilo srčno blagega Slovenca do predrage domovine tako čisto, tako sveto kakor solza, ki jo je jokalo samo Božje okó?

Povejte nam to možje slavljani, izbrani izmed mnogih, možjé, ki vas pozdravljam presrčno! Pozdravljam vas, vi, ki se v prvi vrsti borite za domovino, dobro veste, da je še treba dela mnogo, mnogo. Nam vsem, vsem toraj, slavna družba, veljajo besede pesnika:

Nategni krepko — prirojeno véz,
Okleni se predrage domovine,
Posveti v blagor srce jej in dušo,
Tû ima korenike tvoja moč!

Kratkočasne drobtinice.

Vsa Avstrija se trese.

Ogri se tresejo od veselja zato, ker imajo to, kar so hoteli.

Slovani se tresejo od jeze, ker imajo to, česar nočejo.

Nemci se tresejo od strahu, da ne dobó tega, kar hočejo.

Vprašanje.

Ogri imajo zdaj ministerstvo; ali pa tudi ministerstvo ima že Ogre? — to je vprašanje.

Kako dolgo kós živi?

Pravijo, da kós navadno 8 let živi. Moj kós pa — pravi domorodec in prijatelj — ki sem ga dobil z Brezja v Šmarski duhovni, mi je zvesto prepeval od l. 1853. do 1867., in vrnil se je v svoj nič nazaj, ko je tako lepo svojo nalogo zvršil. Znal je več vižic in rezal jo je tako moško, da se je pol ure daleč razlegalo. Nikoli me ni žalil, nikoli pri ljudéh obiral, nikoli svojega rodú in domovine tajil. Žal mi je po njem, pa vendar nočem tarnati, kakor marsiktere odveč mehke gospejce ali gospodičnice, ki so jim tički in psički skoraj milejši in draži od njih držine in domovine. Povejte pa vendar prijatli, ali se ne spodobi, da bi tudi jaz njemu v hvaležnost in spomin eno zakrožil, ki mi je toliko let tako zvesto pel? Ta-le tedaj naj mu veljá:

Kós moj, štirinajst let si mi prepeval,

Srce tožno mi hladil, ogréval;

Duše nimaš, logov črni sin!

Pesem naj ohrani ti spomin.

Iz dolenskih hribov.

Zabavne stvari.

Francozi v Bobovcu. *)

Burka za kratek čas.

Spisal Š a k.

(Dalje.)

„Ej čakajte le, pokveki, ne damo si od vaju vezati kosmatih na nos“ — tako zagrozi se prebrisani Habzek in zbere koj „prisežene može“ kot svétnike najviše bobovske sodnije. Oba hlapca vzamejo v ostro zaslišbo, in imeli so kmalu mačka v mavhi! Lažnjivo hlapčè, da-si sicer vrlo polzkega jezika, zamotalo se je v grozne protigovore, in blebetalo je potem vse zmedeno. „Laž na laž“ rekel je naposled predsednik, vtelešena modrost, „mislím, petdeset gorkih na sedálo spravilo ga bo na pamet in resnico.“ „Petdeset gorkih“ — pritrđili so vsi svetovalci. Al ta neusmiljeni izrek zadene hudodelnika kakor strela z jasnega; obledí od temena do pete, pade na kolena, in s povzdignjenimi rokami prosi: „odpustite mi, ljubeznjivi oče župan, odpustite mi za božjo voljo.“ Toda s tem, da je priznal sam svoj greh, vlil je le olje v ogenj; kakor truma volkov plane zdaj bobovska drhal na-nj z batinami, pestmi in kletvami. Gotovo ne bi bil odnesel zdrave kože in celih kosti, ako bi ga ne bili ubranili sodniki srditih Bobovčanov, klicaje, da se mu bo naštelo vseh prisojenih „petdeset“ pod staro lipo sredi vasi, kjer so že od starodavnih časov topli svoje zločince ali delinkvente.

Zdaj ni bilo duše, ktera bi dvomila nad resnico besed družega ogleduha. Brez pomislika udarijo tedaj begunci proti dragi očetnjavi nazaj, najsrčnejši korenjaki naprej. Zvezanega so vleкли obsojenca s seboj. Ko pa drenchljajo in šlatajo tiho v upu in strahu po gozdu naprej, — udari jim iz daljave na ušesa nena doma glas. Vsi groze ostrmé. Čedalje bliže se je čul neznan glas; in slednjič — slednjič spoznali so po njem

svojega bobovskega lončarja Dideldidajčeka. „Kje neki ste Bobovčani?“ — klical je na vse grlo v eno mer. Zdaj župan Habzek zakriči: „Kaj pa je? Tu-le smo.“ „Za Božjo voljo, dirjajte domú“ — bil je odgovor iz daljave — „imamo jih, imamo zaprte divje Francoze!“

Begunci niso vedeli, je li bi upali lastnim ušesom; gledali so drug družega debelo. Pa v tem že priskače do njih vés radosten Dideldidajček, bobovski šegavec, in jame pripovedovati na vsa usta, kako je on z nekterimi tovarši zasačil v županovi hiši omenjene tri Francoze. Kakor sem namreč že povedal, razleteli so se bili vaščani v prvem strahu na vse strani po gozdu, in nekteri možje so že drugo noč pritavali k svojim kočam nazaj, da bi zvedeli njih osodo. „Mislíte si samo“ — tako je govoril lončar — „kako smo se prestrašili, ko zagledamo v temi v županovem hramu luč; pa ker ni bilo drugje nikjer ne duha ne sluha od sovražnikov, rečem jaz: zdaj le tiho, lahko se je vrnil župan domú, ali pa se je pritepel kak capin k nam; videti moramo, kako in kaj? Kakor mački zlezemo vsak na drugi strani okoli plotov k hiši; jaz prvi poluknem skozi okno, in kaj meníte, da sem zagledal? Tri velike brkaste divjake, ki pa morejo že francozki vojaki biti, ker so oblečeni skoraj ko naši cesarski. Pokali in žrli so, pa še skakali in vriskali vmes, ker so se bili že „starega“ jako našli. To smo vse dobro videli mi možje zunaj; kar nam drugim šepetne Tukačov Tone na uho: Veste kaj, saj nismo mevže, pet nas je močnih in trdnih, čemu bi se bali teh pijanih „fagabuntov?“ Hajdimo nad-nje!

Ni bilo treba nam tega dvakrat reči, srčnost šine vsem v kosti. Hitro poiščemo si sekir in kos, pa kar udarimo v hram. Zvežemo jih ko mesarji teleta, da-si so kleli in kričali hujše od Turkov. Pometali smo jih potem in zaprli v svinski hlev, po katerem še zdaj razsajajo, da bi se lahko podrl. Le hitro domu, da jih boste videli!“

Tako dobro odrezal se je junak Dideldidajček, bobovskemu rodu pa se je spremenil strah v neskončno veselje. Kar je bilo mladega in starega, možkega in ženskega, vse zagnalo je grozen krič in vrisk, da so pobegnili iz onega gozda vsi medvedje in lisjaki, pa jih še dandanes ni nazaj. Spustili so se mahoma proti vasi, hitreje, ko so bežali poprej iz nje. Ali medpota skoči jim njihov obsojenec v stran, in zgine v goščavi; niso ga videli več, srečno odnesel je peté odmerjenim „petdeseterim.“ Bobovska in ljubljanska policija pa ga neki še iščete in preganjate današnji dan po vseh kotih nesrečnega slovenskega sveta.

Dospevši do svojih priljubljenih koč, prepričali so se Bobovčani, da se ni zlagal lončar; kočé kazale še so zdrava svoja rebra, krave in voli pa svoje rogove. Tudi Francoze so še imeli v kletki, pa ti tički se niso dobro počutili, kajti kleli in razsajali so notri, ko za časi zverine tulijo in divjajo po kaki menažeriji. Ali zunaj stražili so ž njih lastnimi puškami zmagavci še z večim ponosom kakor nekđaj „purgarski gardisti“ na Grački „hoptvahti“. Z neskončnimi živio- in slava-klici pozdravi bobovsko ljudstvo hrabre svoje junake, vredne sinove slavnih očetov, rešitelje stare domačije. Ko si je potem okrepčalo lačne želodce z bobom, skličé župan po šegi rimskih konzulov ves rod v veliko skupščino. Troje vprašanje postavil je tu gospod predsednik slavnemu zboru: „Kaj bi počeli z divjimi jetniki? kako bi dali plačilo zmagonosnim junakom? in kaj bi se naj storilo, da obvaruje svojo vas v prihodnje enakih ali še hujših napadov?“ — Zdaj se je vnel krič in prepír, sukalo se je na enkrat sto jezikov!

(Dalje prihodnjič.)

*) Tudi „Mlinar Matne“ pride na vrsto. Ali bote kaj za „koleđar“ poslali? Vred.